

Krisberedskap och civilt försvar

Jonas Claesson, HSD, Region Örebro län

2023-12-08

HSD arbetsgrupp civilt försvar

- Statsbidragsförordning – Socialstyrelsen
- SKR:s samverkansmodell
- Säker kommunikation

Arbetsgrupper krisberedskap - Socialstyrelsen

- Skyndsamt stärka den nationella och regionala förmågan vid masskadehändelser
- Nyckeltalsberäkningar och dimensionerade målbilder, medicinsk kompetens samt beredskapskompetens
- Nätverk för utbildnings- och övningsverksamhet inom katastrofmedicin och civilt försvar

Från överenskommelse till statsbidragsförordning - inriktning

Nuvarande överenskommelse

1. Krigsorganisation och dess bemanning
2. Samverkan och ledning
3. Planeringssamverkan
4. Utbildning och övning
5. Omhändertagande av många skadade
6. **Försörjningsberedskap**
7. Andra robusthetshöjande åtgärder

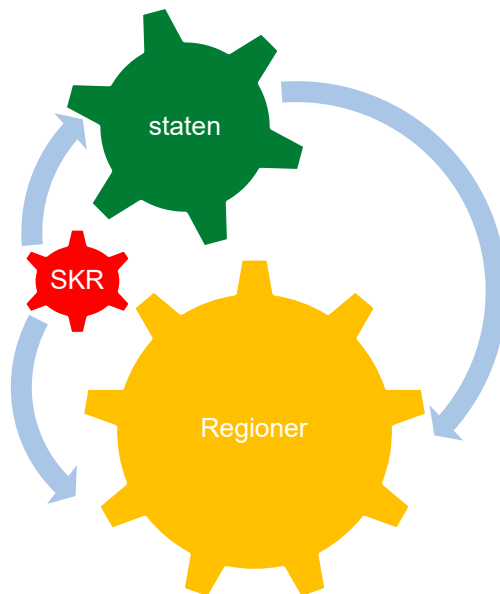
Statsbidragsförordning

1. Personalförsörjning
2. Samverkan och ledning
3. Beredskapsplanering
4. Hantering av masskadehändelser
5. Utbildning och övning

Bidrag får även ges till andra åtgärder som är prioriterade för hälso- och sjukvårdens beredskap.

Med statsbidrag lämnar staten
hittillsvarande modell som skapar
möjlighet för långsiktiga insatser.

Regional samverkan
stimuleras inte utan särskilda
beslut regionalt.

Vad är en lämplig modell framöver?

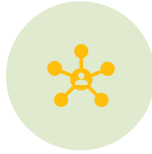
Syfte med HSD-arbetsgruppen

1. Vara föredragande till hela HSD nätverket i tillämpliga frågor om hälso- och sjukvårdens beredskap
2. Intressebevaka sektorns ansvar och roll i frågor kopplade till hälso - och sjukvårdens beredskap
3. Vara en dialogpartner framför allt på tidigt stadium på regionledningsnivå till Socialstyrelsen och andra statliga myndigheter kring regeringsuppdrag kopplat till hälso- och sjukvårdens beredskap
4. Följa arbetet med överenskommelsen om hälso- och sjukvårdens arbete med civilt försvar

Samverkansmodell civil beredskap i hälso- och sjukvård

Hälso- och sjukvårdens beredskapsarbete i regionerna har stärkts

Samverkan mellan regionerna har utökats. SKR:s stöd är ändamålsenligt.

Hälso- och sjukvårdens intressen har bättre tagits tillvara i statligt arbete

Erfarenhetsutbytet mellan regionerna har ökat

Regionernas arbete är tydligare kommunicerat

Modellen omfattar följande konkreta operativa områden via en samordningsfunktion som tillägg till SKR:s ordinarie uppdrag:

Aktivt stödja regionerna i arbetet med de statsbidragsberättigade åtgärder som genomförs för hälso- och sjukvårdens beredskap

Koordinering av samverkan med att ta fram ett förslag till nationell modell för intensivvårdstransporter

Aktiv aktör i pågående processer där säkerhetsklassad information hanteras t.ex. förmågebedömning.

Aktiv partner till Socialstyrelsen och andra statliga myndigheter i t.ex. regeringsuppdrag kopplat till hälso- och sjukvårdens beredskap

Ökad regional samverkan i kris och krig

Ökad synlighet för hälso- och sjukvårdens beredskapsarbete

HSD arbetsgrupp civilt försvar

Säker kommunikation

I Sverige idag finns inte **ett** statlig beslutat system där staten och myndigheter, regioner och kommuner i Sverige har för att kommunicera säker information, muntlig eller digitalt.

MSB tillhandahåller och ansvarar för Rakel, WIS och SGSI.

De arbetar även med regeringsuppdrag för att ta fram ett nytt och utvecklat samhällsviktigt kommunikationssystem för framtiden.

HSD arbetsgrupp civilt försvar

Användningsområde	System	Kommentar
Muntlig kommunikation utan bild	Rakel (MSB)	Anslutningen till Rakel är reglerad och en ansökan om tillgång till systemet sker hos MSB
Digitala säkra videomöten	SGSI (MSB) Skiffer (Tutus)	SGSI är förhållandevis dyrt Skiffer är ett av flera kommersiella system
Skicka säkra meddelanden	SDK - (Digg/Inera) Säker Digital Kommunikation	SKR kommer ansluta under 2024 till Säkra meddelanden som systemlösning
Dela data och / eller information	WIS (MSB) Signe (Länsstyrelsen) Säkra kryptografiska funktioner	SKR är användare i WIS Signe får enbart användas i särskilda sammanhang och av berörda organisationer som utpekats av Länsstyrelsen

HSD arbetsgrupp civilt försvar

Rakel är Sveriges nationella kommunikationssystem för samverkan och ledning för organisationer med ansvar inom allmän ordning, säkerhet, hälsa och försvar.

Systemet används bland annat av kommuner, kommunal räddningstjänst, ambulansverksamheten, Socialstyrelsen och regionernas TIB för informationsdelning. Socialstyrelsen har beslutat att de kommer att använda RAKEL om telefonistörning uppstår vid regionernas TIB-samverkanskonferenser.

Rakel kan enbart användas för muntlig kommunikation och kortare textmeddelanden (typ SMS). Det går i nuläget inte att skicka data eller dela dokument via Rakel.

Utveckling av ett framtida system, Rakel Generation 2, pågår som ska innehålla funktioner för både tal, video och datakommunikation. Det nya systemet beräknas vara i drift 2028.

Anslutningen till RAKEL är reglerad och en ansökan om tillgång sker till MSB. SKR är inte ansluten till RAKEL.

HSD arbetsgrupp civilt försvar

Swedish Government Secure Intranet (SGSI)

Avgiftsfinansierad kommunikationstjänst för säker kommunikation mellan myndigheter, offentliga aktörer och andra behöriga organisationer i Sverige och i Europa.

SGSI har en egen infrastruktur som är skild från internet och påverkas därför inte av intrång eller störningar på internet, som till exempel överbelastningsattacker.

Det kan liknas vid ett nationellt intranät för säker och krypterad datakommunikation mellan de anslutna användarorganisationerna.

HSD arbetsgrupp civilt försvar

Swedish Government Secure Intranet (SGSI)

Systemet används idag av ett 40-tal myndigheter, kommuner, regioner och länsstyrelser.

SGSI får endast användas av aktörer som uppfyller gemensamt framtagna säkerhetskrav och en ackreditering krävs.

För att få ansluta sig till SGSI ställs höga krav på att användarorganisationen arbetar med IT-säkerhet och signalskydd, motsvarande ISO 27001.

SGSI är avgiftsfinansierat och införande och användning av systemet är förknippat med förhållandevis höga kostnader för användarorganisationerna.

SGSI innehåller ett fåtal inbyggda tilläggstjänster, bland annat en säker videokonferenstjänst.

För att kunna nyttja SGSI på ett effektivt sätt krävs därför att användarorganisationen sätter upp egna tjänster som kan läggas i SGSI-nätet eller att det går att nyttja tjänster som en annan aktör erbjuder i nätet.

HSD arbetsgrupp civilt försvar

Skiffer

Kommersiell lösning för säkra videomöten som är framtaget i syfte att stödja samhällsviktiga organisationer.

Lösningen är framtagen och utformad för att stödja verksamheter som har särskilda behov av att kunna hantera känslig och sekretessbelagd information i sina videokonferenser.

Företaget bakom Skiffer heter Tutus och är ett privatägt företag som har specialiserat sig på att ta fram nätverkskrypteringslösningar för militära och offentliga syften. Flera myndigheter och offentliga aktörer använder systemet.

Ur ett säkerhetsperspektiv så erbjuder Skiffer en högre nivå än mer vanligt förekommande system som Teams och Skype. Det är möjligt att ha tillgång till Skiffer utan signalskyddsorganisation.

HSD arbetsgrupp civilt försvar

Säker digital kommunikation (SDK)

Tryggt, enkelt och säkert sätt att skicka känslig och sekretessklassad information mellan den offentliga sektorns olika aktörer.

SDK är ett säkrare alternativ till telefonsamtal, fax eller vanliga brev som idag används inom exempelvis hälso- och sjukvården, skolan och socialtjänsten.

Målet är att öka säkerheten och effektiviteten för digital samverkan och informationsutbyte för att på så sätt ge bättre förutsättningar för att ta hand om de individer som behöver stöd.

Meddelanden som skickas via SDK kan innehålla fritext och bilagor. Meddelandena adresseras till funktionsadresser, exempelvis till en viss enhet på ett äldreboende eller en avdelning på ett sjukhus. Det går inte att skicka meddelanden till enskilda personer.

HSD arbetsgrupp civilt försvar

Säker digital kommunikation (SDK)

SDK är en digital infrastruktur som saknar ett eget användargränssnitt. Det innebär att den personal som använder SDK skapar och tar emot meddelanden i organisationens egna meddelandetjänster.

SDK utvecklas och tillhandahålls i dag gemensamt av Digg och Inera.

Enligt ett uppdrag från regeringen kommer hela ansvaret för SDK att flyttas till Digg senast 1 april 2024.

HSD arbetsgrupp civilt försvar

WIS

Portal för Sveriges civila beredskap där aktörer delar information och omvärldsbevakning före, under och efter samhällsstörningar.

Genom att aktivt dela information i WIS kan alla enkelt och effektivt skapa sig en helhetsbild av läget, en samlad lägesbild.

WIS är en internetbaserad tjänst. SKR är anslutet till WIS.

HSD arbetsgrupp civilt försvar

Signe

Lösningen möjliggör att säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter upp till och med begränsat hemlig kan kommuniceras på ett sådant sätt att de inte kan röjas eller ändras av någon obehörig.

Den har utvecklats av de svenska länsstyrelserna och består av både hårdvara och fastställda rutiner för hur uppgifter ska upprättas och hanteras i systemet.

Signe får endast användas av de aktörer som länsstyrelserna har pekat ut och enbart för de syften som systemet är avsett för.

HSD arbetsgrupp civilt försvar

Säkra kryptografiska funktioner

MSB inriktar och samordnar civila myndigheters signalskyddsverksamhet och arbete med säkra kryptografiska funktioner.

Detta innebär att MSB beslutar om vilka civila myndigheter och andra samhällsviktiga verksamheter som kan tilldelas signalskyddssystem och säkra kryptografiska funktioner för möjlighet till säkrare samverkan.

Där finns funktioner som kan hantera information i de högre säkerhetsklasserna.

Exempel på sådana funktioner är MGSI / kryptotele / bärbara och stationära datorer / kryptofax, på olika nivåer.

Arbetsgrupper krisberedskap

Skyndsamt stärka den nationella och regionala förmågan vid masskadehändelser

Nyckeltalsberäkningar och dimensionerade målbilder, medicinsk kompetens samt beredskapskompetens

Nätverk för utbildnings- och övningsverksamhet inom *katastrof*medicin och civilt försvar

Uppdrag att skyndsamt stärka den nationella och regionala förmågan vid masskadehändelser

Regeringen har givit Socialstyrelsen i uppdrag att skyndsamt påbörja en implementering av en nationell masskadeplan och ett enhetligt system för triage, det vill säga sortering och prioritering av patienters vårdbehov.

Socialstyrelsen ska även stödja regionerna i deras framtagande och implementering av regionala masskadeplaner.

Inom ramen för uppdraget ska Socialstyrelsen också analysera och föreslå ett digitalt verktyg för dokumentation av en sjukvårdsverksamhets möjlighet att öka kapacitet som ett stöd till regionerna.

Uppdrag att skyndsamt stärka den nationella och regionala förmågan vid masskadehändelser

Rapport 2023-11-24 (Birgitta Rasmussen)

Uppdraget

- Påbörja implementeringen av en nationell masskadeplan
- Påbörja implementering av ett nationellt enhetligt system för triage vid masskadehändelse.
- Stödja regionerna i deras arbete med framtagande och implementering av regionala masskadeplaner
- Lämna förslag på ett digitalt verktyg för dokumentation av kapacitetsökningsförmåga

Knäckfrågor för arbetsgruppen:

- Svårt att i samma plan hantera både händelser som är begränsade i tid och rum OCH krig som kan pågå på flera ställen samtidigt under lång tid
- När och hur behövs den nationella nivån?

Nyckeltalsberäkningar och dimensionerade målbilder, medicinsk kompetens samt beredskapskompetens

Socialstyrelsen har fått uppdrag av regeringen att ta fram nyckeltalsberäkningar och dimensionerande målbilder för hälso- och sjukvården.

Enligt uppdraget behöver regionerna och kommunerna vägledning utifrån den försvarspolitiska inriktningen om vilka sjukvårdsbehov som kan uppstå i krig, för att på så sätt kunna planera och dimensionera sin verksamhet så att hälso- och sjukvården kan upprätthållas även vid krig.

Två referensgrupper med sjukvårdsregional representation tillsattes.

Nyckeltalsberäkningar och dimensionerade målbilder, medicinsk kompetens samt beredskapskompetens, arbetsgrupp 1

Rapport 2023-11-24 (Göran Karlström)

Nästa möte 8 december. Resultatet kommer till stora delar att bli sekretesskyddat. Regionerna kommer att få del av även det sekretesskyddade materialet i samband med övning i mars 2024 (delges de som är säkerhetsklassade och som deltar i övningen).

SoS fokuserar på att verka och arbeta i kris/krig genom civilförsvarsområden (CIVO) Detta är problematiskt för Mellansverige då två regioner hör till en annan militärregion än de övriga.

Det finns synpunkter även i vår grupp om utgångspunkter för underlagen, men jag ser inte att detaljer kan delas. Dock förutom CIVO-frågan bra dialog och stämning i gruppen.

Nyckeltalsberäkningar och dimensionerade målbilder, medicinsk kompetens samt beredskapskompetens, arbetsgrupp 2

Rapport 2023-11-07 (Jan Stangebye)

Arbetsgruppens har lämnat synpunkter på Socialstyrelsens förslag till rapport (slutversion ska överlämnas 1 december)

Utgångspunkten för rapporten har varit att data i rapporten är gjorda på många antaganden och att data kommer revideras. Arbetsgruppen har särskilt lyft att det kommer behövas långsiktiga dimensionerande faktorer som ligger fast.

Vi har framfört att regionernas arbete och förmågeutveckling tar tid (budget och politisk styrning), vilket medför att de data regionerna bör planera emot ska vara av karaktären ”fast materia” och ej rörliga mål.

Nyckeltalsberäkningar och dimensionerade målbilder, medicinsk kompetens samt beredskapskompetens, arbetsgrupp 2

Rapport 2023-11-07 (Jan Stangebye)

Till denna rapport finns säkerhetsskyddsklassificerade data från Försvarmakten och FOI. Dessa data kommer delas med regionerna i mars, när ett spel (övning) ska äga rum hos CIVO. Tanken med detta spel är att HSD/Beredskapschef/Handläggare ska öva (målgrupp kan komma justeras).

Efter det är planen att respektive region ska skapa en regional målbild och sedan jobba med kommunerna för att kunna hantera det data som tilldelats regionerna.

CIVO ska hålla ihop planeringen inom sin arbetsgrupp för Hälso-sjukvårdsåtgärder

Utbildnings- och övningsverksamhet inom katastrofmedicin och civilt försvar

Regeringen har givit Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram nationella utbildnings- och övningsplaner för katastrofmedicinsk beredskap och civilt försvar.

Socialstyrelsen ska enligt uppdraget redovisa hur aktuella områden för utbildning och övning identifieras och omhändertas under åren 2021–2025.

I uppdraget ingår nationell samordning av regioners och kommuners deltagande i nationella kris- och totalförsvarsövningar inom området hälso- och sjukvård

Nätverk för utbildnings- och övningsverksamhet inom katastrofmedicin och civilt försvar

Rapport 2023-11-24 (Åsa Johansson)

Gruppen har sitt första möte den 28 november

Syftet med nätverket:

- Utvärdera, följa upp och årligen uppdatera den nationella utbildnings- och övningsplanen
- Planera tider och omfattning för kommande utbildnings- och övningsaktiviteter synkroniserat med MSB:s övningskalender
- Dela information om kommande utbildnings- och övningsaktiviteter